

WORKING PAPER č. 18/2008

Certifikáty systémů řízení

Eva Karpissová

Červen 2008

Řada studií Working Papers Centra výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky je vydávána s podporou projektu MŠMT výzkumná centra 1M0524.

ISSN 1801-4496

Vedoucí: prof. Ing. Antonín Slaný, CSc., Lipová 41a, 602 00 Brno,
e-mail: slany@econ.muni.cz, tel.: +420 549491111

CERTIFIKÁTY SYSTÉMŮ ŘÍZENÍ

Abstract:

The certificates began to extend in the Czech corporate environment in the past few years. The companies prove the effort to look up the quality or they show their interest about the environment by the implementing the management systems. The goal of the paper is to make a survey of the certificates, define them briefly and to survey their occurrence in the Czech Republic. The next step is finding of the connection between the implementation of a standard and company competitiveness. Paper goes from the results of the survey of the Competitiveness of the Czech firms.

Abstrakt:

Certifikáty se začaly rozšiřovat v českém podnikatelském prostředí v několika posledních letech. Podniky jejich zavedením poukazují na snahu zlepšit kvalitu poskytovaných produktů či služeb nebo dávají najevo svůj zájem o životní prostředí či ochranu zdraví zaměstnanců. Cílem příspěvku je podat přehled vybraných certifikátů, stručně je charakterizovat a zmapovat jejich výskyt v českém prostředí. Dalším krokem je nalezení souvislosti mezi implementováním standardů a výkonností podniků. Příspěvek vychází z výsledků výzkumu Konkurenceschopnost českých podniků.

Recenzoval:

prof. Ing. Ladislav Blažek, CSc.

1. PŘEDSTAVENÍ ŠETŘENÍ

Příspěvek prezentuje dílčí závěry výzkumu konkurenceschopnosti českých podniků a to konkrétně z oblasti „Certifikáty“. Šetření je součástí výzkumných aktivit Centra výzkumu konkurenční schopnosti české ekonomiky.

Cílem zmíněného výzkumu je nalezení typických konfigurací faktorů, které vytváří určité typy hospodářské úspěšnosti podniku.

V šetření jsou využívány dva zdroje informací – veřejně publikované informace (webové stránky podniků, Albertina Data, obchodní rejstřík, ipoint.financnioviny.cz) a informace z dotazníkového šetření.

V roce 2007 proběhla první etapa empirického šetření, zaměřená na sběr dat. Celkem byla prostřednictvím dotazníku sesbírána data od 432 podniků, což činí zhruba 16 % z celkového počtu oslovených podniků. Míra shody mezi základním a výběrovým souborem je výrazná, reprezentativnost výběrového souboru tedy lze označit za vysokou. Po sběru dat byla provedena primární analýza získaných informací. Souhrnné výsledky primární analýzy z oblasti certifikátů jsou uvedeny i v tomto materiálu, v kapitole 3.

Další etapa šetření probíhá v roce 2008 a jejím cílem je nalézt souvislost mezi výkonností podniků a vybranými faktory. Dílčí výsledky této etapy jsou taktéž uvedeny v tomto materiálu v kapitole 6.

2. PŘEDSTAVENÍ ZKOUMANÉ OBLASTI

Zkoumaná oblast nazvaná „Certifikáty“ spadá pod kapitulu B6.dotazníku - Společenská odpovědnost, kodexy, certifikáty.

Certifikát je pro organizaci prostředkem, jak deklarovat určitou dobrou vůli. Tato dobrá vůle spočívá v ochotě přispět ke zlepšení některého aspektu, vztahujícího se k podnikatelské činnosti. Určitou úroveň daného aspektu podnik plní i bez příslušného certifikátu, implementací daného systému ale dává organizace najevo zvýšený zájem o zlepšení dané oblasti. Tím překračuje své legislativní povinnosti, činí „něco navíc“ a tak zlepšuje svoji image. Toto image se pochopitelně snaží zlepšovat kvůli zainteresovaným stranám, kterými mohou být zaměstnanci, zákazníci, dodavatelé, veřejnost či stát. Snahou podniku je šířit o sobě dobré povědomí mezi těmito stakeholdery a tím získávat určité výhody.

V empirickém šetření bylo v této oblasti úkolem zjistit:

- početní zastoupení jednotlivých certifikátů mezi podnikatelskými subjekty v České republice. Tento bod byl realizován v rámci primární analýzy výsledků empirického šetření (univariační analýza);
- zda jsou certifikáty faktorem konkurenceschopnosti podniků. K potvrzení či vyvrácení tohoto předpokladu nám poslouží jednak bivariační analýza, jejíž výsledky jsou mimo jiné předmětem tohoto materiálu. Budou pravděpodobně využívány i další metody, jejichž výsledky ale nejsou součástí této publikace.

Nejprve byly pro tuto oblast šetření vybrány určité certifikáty, které lze rozdělit dle oblastí řízení do následujících skupin:

- Systémy řízení jakosti (normy řady ISO 9000, ISO 17799, BS 7799, SA 8000, ISO / TS 16949 a související normy VDA 6 a QS 9000, AS/EN 9100, TL 9 000, HACCP)
- Systémy řízení zaměřené na ochranu životního prostředí (normy řady ISO 14000)
- Systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (OHSAS 18001)

K jednotlivým certifikátům každý podnik vždy uváděl, zda daný standard v současné době vlastní. Respondent zde vybíral z odpovědí ano – ne. Pokud podnik certifikátem nedisponuje, pak bylo dále zjišťováno, zda podnik zvažuje získání certifikátu do jednoho roku. Opět dotázaný odpovídal ano – ne.

Uvedené otázky byly zařazeny do dotazníku, předloženy respondentům a sesbíraná data byla následně analyzována a vyhodnocena v primární analýze výsledků empirického šetření.

3. SOUHRNNÉ VÝSLEDKY PRIMÁRNÍ ANALÝZY EMPIRICKÉHO ŠETŘENÍ

Po sběru dat následovala etapa primární analýzy výsledků empirického šetření. V této fázi byla v části provedena analýza četnosti výskytu jednotlivých odpovědí, základní veličinou je tedy absolutní a relativní četnost. Pro každou otázku byly nejprve zjištěny četnosti pro celý soubor získaných dat, dále byly zkoumány rozdíly v rozložení četností odpovědí v rámci skupin podniků rozdělených dle oboru činnosti, dle velikosti a právní formy.

V následujících odstavcích uvádím jen zásadní zjištění primární analýzy oblasti „Certifikáty“. Podrobné a kompletní výsledky primární analýzy lze nalézt v monografii „Konkurenční schopnost podniků (primární analýza výsledků empirického šetření)“, Blažek a kol. (2007).

1.1. ISO 9000

Normy ISO 9000 jsou primárně zaměřeny na řízení kvality, nebo - chceme-li - management jakosti. Pojmy kvalita či jakost se mohou zdát příliš subjektivními, proto byla odbornou veřejností přijata jednotná definice, dle které management jakosti znamená, že organizace ručí za to, že nabízené produkty zahrnují všechny znaky, které požaduje zákazník.

ISO 9000 je nejrozšířenější normou ve světě i v ČR¹, což se jednoznačně ukázalo i v empirickém šetření. V současnosti vlastní standard ISO 9000 plných 86,2 % podniků ve zkoumaném vzorku. Dále by certifikát v blízké budoucnosti rádo implementovalo dalších 16,3 % podniků z těch, kteří jím prozatím nedisponují. Na základě uvedeného se lze domnívat, že se norma ISO v českém konkurenčním prostředí stává nezbytností. V oboru stavebnictví dokonce vlastní tento certifikát 100 % podniků.

1.2. ISO 14000

Standard kodifikuje Systém řízení zaměřený na ochranu životního prostředí - EMS (Environmental Management System).

Vzhledem k tomu, že je ISO 14000 zhruba o deset let mladší než ISO 9000, je zřejmé, že i počet subjektů disponujících touto normou je nižší a to jak v evropském tak i v tuzemském měřítku².

Z empirického šetření vyplynulo, že normou ISO 14000 disponuje v současnosti 44 % zkoumaných podniků. Procento podniků, které usiluje o ISO 14000 v blízké budoucnosti je poměrně významné - plných 26,8 % podniků. Lze tedy říci, že v současnosti probíhá proces hromadnějšího implementování normy ISO 14000 do podniků.

¹ The ISO Survey – 2005, 2006.

² The ISO Survey 2005, 2006.

Podíváme-li se na četnosti výskytu ISO 14000 v rámci zpracovatelského průmyslu a stavebnictví, pak zde nacházíme významné rozdíly. V rámci zpracovatelského průmyslu uvádí vlastnictví této normy 34 % respondentů, zatímco ve stavebních podnicích disponuje certifikátem plných 85 % zkoumaných podniků. I u systému environmentálního managementu lze tedy konstatovat, že existuje vyšší tlak na jeho zavádění ve stavebním průmyslu oproti zpracovatelskému.

1.3. OHSAS 18001

OHSAS 18001 je nástrojem, který specifikuje požadavky na systém řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Tento certifikát je oproti ISO 9000 a ISO 14000 zastoupen méně, nicméně jeho výskyt je stále významný. Ve výběrovém souboru bylo identifikováno 17,5 % držitelů tohoto certifikátu. Poměrně významný je i podíl podniků, které tuto normu chtějí zavést do jednoho roku (22 %).

Rozdíly jsou výrazné i v rámci oborů činnosti. V rámci zpracovatelských podniků vlastní certifikát necelých 10 % respondentů, zatímco ve stavebnictví nacházíme plných 50 % držitelů tohoto standardu.

1.4. ISO 17799 (BS 7799)

Implementace ISO 17799 znamená vybudování Systému managementu bezpečnosti informací v podniku (ISMS). Tato norma patří mezi mladší, ale překvapivě i nejvyzrálejší normy řízení organizace.

Certifikáty tohoto typu se v ČR vyskytují, dle dostupných zdrojů, v řádu jednotek. V realizovaném empirickém šetření se objevilo osm podniků, tedy zhruba 2 % ze zodpovězených, které vlastní některý ze standardů řízení bezpečnosti informací. Nicméně dalších 7,5 % podniků má v plánu normu zavést do jednoho roku, lze tedy očekávat nárůst počtu certifikátů v českých podnicích.

1.5. SA 8000

Tento mezinárodní standard prokazuje, že daný podnik zavedl interní procesy a postupy, které zajišťují základní lidská práva a byly vytvořeny etické zásady a etické podmínky podnikání.

Dle dostupných statistik má v České republice standard SA 8000 zaveden v současnosti jen několik podniků. Empirické šetření potvrdilo, že počet držitelů tohoto certifikátu se pohybuje v řádu jednotek. Ve výběrovém souboru disponuje normou SA 8000 sedm podniků, což činí zhruba 2 % respondentů, na stejné úrovni se pohybuje i počet podniků, které se chystají tuto normu implementovat do podniku v dohledné době.

1.6. QS 9000, VDA 6, ISO/TS 16949

Doporučení norem ISO 9000 byla často rozšířena o požadavky specifických oborů. Např. automobilový průmysl v jednotlivých zemích doplnil normy ISO o další – přísnější - požadavky na systém zabezpečování jakosti v tomto oboru. V Německu se tyto požadavky označují jako VDA 6. Američtí výrobci aut používají označení normy QS 9000. Bylo žádoucí provést harmonizaci těchto národních standardů a tak vznikla mezinárodní norma ISO/TS 16949 – Systém managementu jakosti – Zvláštní požadavky používání ISO 9001:2000 v organizacích zajišťujících sériovou výrobu a výrobu náhradních dílů v automobilovém průmyslu³.

Počet certifikátů VDA 6.1 a QS 9000 v ČR se pohybuje v řádu jednotek⁴, což potvrdily i výsledky empirického šetření. Necelých 7 % respondentů disponuje certifikátem ISO/TS 16949 a do jednoho roku by jej rádo získalo 4,3 % podniků.

1.7. HACCP

HACCP je zkratkou anglického názvu Hazard Analysis and Critical Control Points, v praxi však do češtiny překládáme jako systém kritických kontrolních bodů. Cílem této normy je zabezpečit zdravotní nezávadnost potravin.

Empirické šetření ukázalo, že ve zkoumaném vzorku disponuje systémem HACCP zhruba 9 % podniků, jedná se pochopitelně převážně o podniky zpracovatelské.

Podnikům byly dále nabídnuty certifikáty AS/EN 9100 (certifikát dodavatelů leteckého průmyslu) a TL 9000 (certifikát dodavatelů telekomunikačních služeb). Prvně uvedenou normou disponují čtyři podniky, druhou pak jen dva podniky.

---

³ VEBER a kol. : Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce, 2006.

⁴ ISO 9000, 2007.

4. REDUKCE PROMĚNNÝCH

Dalším krokem bylo zjišťování rozdílů v odpovědích v rámci shluků dle hospodářské úspěšnosti podniku. Bylo shledáno účelným zredukovat počet proměnných dle následujícího klíče.

V rámci celého šetření byly nejprve vyřazeny proměnné, jejichž míra zodpovězení byla nižší než 66,6 %, dále pak odpovědi, na které odpovídaly jen určité podniky (výběr byl omezen předchozími otázkami).

Míra zodpovězení otázek v části „Certifikáty“ byla vždy nad 90 %. Z tohoto pohledu tedy otázky redukovány nebyly. Byly ovšem zcela vynechány otázky na budoucí získávání certifikátů, neboť byly pokládány jen podnikům, které prozatím certifikátem nedisponují, byly tedy omezeny předchozí otázkou. Také volné odpovědi prozatím zůstávají stranou našeho zájmu.

Dalším krokem ke zredukování proměnných tak, aby zůstaly jen ty relevantní, bylo zhodnocení interpretovatelnosti výsledků jednotlivých proměnných. Byly vypuštěny proměnné, které lze jen velmi těžko interpretovat, případně přidány proměnné, které lépe vystihují to, co nás zajímá, nebo které lze lépe interpretovat. V šetření byly z výše vybraných ponechány ty proměnné, u kterých se zdá, že vykazují určitý vliv na konkurenceschopnost a které lze interpretovat jednoznačně (nezahrnují tedy více možných výkladů odpovědí). Z tohoto pohledu bylo od některých certifikátů zcela odstoupeno. Standard ISO 9000 byl vynechán, neboť jej vlastní tak velký počet podniků, že by nebylo možné prokázat jeho vliv na konkurenceschopnost. Dále byly pro další šetření vynechány oborové certifikáty (QS 9000, VDA6, ISO/TS 16949, AS/EN 9100, TL 9000 a HACCP)

K ponechaným proměnným byly stanoveny hypotézy, které byly následně ověřovány. Může být očekáváno, že vlastnictví jakéhokoliv certifikátu bude faktorem konkurenceschopnosti podniku, tzn. že relativní četnost držení certifikátů by měla růst s rostoucí výkonností podniků.

1.1. Proměnné zahrnuté do dalšího zkoumání

Do dalšího zkoumání byly zahrnuty následující proměnné vztahující se k certifikátům systémů řízení a k nim byly stanovené uvedené hypotézy.

B6.5 Uved'te, jaké certifikáty jakosti Váš podnik získal

H1. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem ISO 14000 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

H2. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem ISO 17799 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

H3. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem OHSAS 18001 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

H4. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem SA 8000 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

5. PŘEDSTAVENÍ SHLUKŮ PODLE VÝKONNOSTI PODNIKŮ

Cílem Empirického šetření bylo odhalení faktorů konkurenceschopnosti, které jsou příčinou úspěchu podniku respondenta v hospodářské soutěži.

Nezbytným krokem k tomuto cíli bylo nalezení typických shluků, ve kterých budou soustředěny podniky s podobnou finanční výkonností.

Bylo třeba zvolit rozhodující ukazatele finanční výkonnosti, nakonec se kolektiv řešitelů shodl na těchto ukazatelích:

- rentabilita aktiv,
- meziroční míra nárůstu aktiv podniku.

Zvolená dvojice ukazatelů byla posuzována na základě jejich vývoje v průběhu let 2002-2006. Každého respondenta tak charakterizovalo deset hodnot proměnných, u nichž jsme navíc zohlednili rovnoměrně klesající míru významnosti proměnné směrem do minulosti.

Faktory konkurenceschopnosti byly vyhledávány a verifikovány podle četnosti svého zastoupení ve shlucích finančně více a méně úspěšných podniků, jelikož hlavní hypotéza výzkumu předpokládá, že musí existovat vazba mezi finanční výkonností podniku a jeho konkurenceschopností, jelikož finanční výsledky vyjadřují úspěchy podniku v hospodářské soutěži⁵.

Nejprve bylo identifikováno 13 shluků seřazených dle výkonnosti podniku. S takto velkým počtem shluků ale klesá počet podniků v jednotlivých shlucích, čímž se snižuje i vypovídací hodnota shluků. Z toho důvodu byl počet shluků dále redukován na pět a tři shluky. K redukci docházelo vždy sloučením několika původních shluků podobné výkonnosti do jednoho shluku. Dále uvádím charakteristiky a označení shluků při jejich různém počtu.

1.1. 13 shluků

Nejprve bylo nalezeno 13 typických shluků, které byly označeny dle následujících pravidel.

Nejkonkurenceschopnější podniky byly označeny AA 1 až AA 5, kde AA značí nadprůměrnou rentabilitu aktiv i míru růst aktiv. Číslo za dvojicí písmen značí pořadí shluku v daném poli, kdy nejúspěšnější shluk je označen číslem 1.

Podprůměrných výkonů v obou sledovaných ukazatelích dosahují podniky ve shlucích označených BB 1 a BB 2.

---

⁵ Analýza finanční výkonnosti respondentů empirického šetření CVKS, Šiška, 2008.

Dále byly identifikovány shluky podniků, které vynikají v jednom sledovaném ukazateli, zatímco ve druhém ukazateli dosahují podprůměrných hodnot. Shluky podniků, které vynikají vysokou ziskovostí, ale růst aktiv podniku zaostává, byly označeny AB 1 a AB 2. Jiné shluky podniků naopak vynikají růstem aktiv, ale jsou podprůměrně ziskové. Tyto shluky byly označeny BA 1 až BA 3.

Shluk nejméně úspěšných podniků byl označen CC, patří sem podniky ztrátové s klesajícím objemem aktiv.

Je tedy zřejmé, že úspěšnost podniků klesá od shluků označených písmeny AA, které značí nejúspěšnější podniky s nadprůměrnými hodnotami sledovaných ukazatelů, přes shluky označené AB, BA nebo BB, které slučují podniky podprůměrné v jednom nebo obou ukazatelích až po podniky ve shluku CC, které jsou ztrátové.

Počet 13 shluků na 432 podniků je poměrně vysoký a lze odhadovat, že při tomto vysokém počtu shluků nebudou požadované výsledky příliš zřetelné, tzn. nebude nalezen přesvědčivý vztah mezi určitým faktorem a úspěšností podniku. Tento odhad byl potvrzen a proto bylo přistoupeno k postupné redukci 13 stávajících shluků na 5 shluků a dále 3 shluky.

1.2. 5 shluků

Podniky byly opět rozřazovány podle své finanční výkonnosti, nyní však jen do pěti shluků. Označení jednotlivých shluků koresponduje s označením v případě, kdy jsme uvažovali celkem 13 shluků, jen již neuvažujeme podskupiny v rámci určité výkonnosti. Nyní definujeme jen jeden shluk v rámci určité finanční výkonnosti, např. shluk AA a neuvažujeme již další rozdělení na shluky AA 1 až AA 5.

Takto nám tedy vznikají shluky s následujícími charakteristikami. Respondenti ve shluku AA vykazují nadprůměrnou úroveň obou sledovaných finančních ukazatelů, lze tedy o nich říci, že se jedná o nejúspěšnější podniky z výběrového souboru. Podniky vynikající jen v jednom ukazateli označíme jako shluky AB (nadprůměrná rentabilita) nebo BA (nadprůměrný růst aktiv). Podniky s podprůměrnými hodnotami obou ukazatelů označujeme jako BB. Nejméně úspěšné jsou podniky zařazené do shluku CC, jedná se o podniky ztrátové.

1.3. 3 shluky

Pro potřeby další redukce shluků byly dále podniky rozděleny jen do tří shluků A, B, C.

Shluk A zahrnuje podniky, které při dělení do pěti shluků spadaly do skupin AA, AB nebo BA. Podniky zařazené do shluku A tedy vykazují nadprůměrnou hodnotu jednoho nebo obou ukazatelů výkonnosti.

Shluk B nyní zahrnuje podniky, které při pěti shlucích byly zařazeny do skupiny BB. Tyto podniky vykazují podprůměrné hodnoty ukazatelů výkonnosti.

Do shluku C nyní spadají podniky, které při pěti shlucích patřily do skupiny CC, řadíme sem tedy podniky ztrátové.

6. VÝSLEDKY BIVARIAČNÍ ANALÝZY

Vybrané certifikáty byly zkoumány z hlediska jejich vztahu k výkonnosti podniku. Zjištění byla následující.

1.1. ISO 14000

Rozdělíme-li podniky do tří shluků, pak lze vypočítat velmi jednoznačný trend vztahující se k certifikátu ISO 14000. Podniky výkonnější disponují standardem ISO 14000 častěji, podniky slabší mají naopak tuto normu zavedenu méně často. Tento trend je patrný i v rámci pěti shluků, nicméně zde je již narušen shlukem BA, ve kterém vlastní standard více podniků než ve shluku AA. Do jisté míry lze vypočítat popsanou tendenci i v rámci třinácti shluků, zde však již pochopitelně dochází k častějšímu porušení. Zjištěné rozdělení četností se vždy jeví jako statisticky významné.

Zkoumáme-li průměry shluků, pak i zde je jednoznačně vidět rostoucí příklon k odpovědi „ano“ s rostoucí výkonností podniku. Také zde jsou rozdíly mezi průměry statisticky významné.

Korelace taktéž ukazuje, že je vztah mezi vybraným certifikátem a výkonností podniku.

H1. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem ISO 14000 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

Hypotéza H1 byla potvrzena.

1.2. ISO 17799

Vzhledem k malému zastoupení tohoto certifikátu ve zkoumaném vzorku nám statistická analýza příliš mnoho nenapoví, je tedy třeba se na data podívat spíše z pohledu „zdravého rozumu“.

Certifikát vlastní celkem osm podniků z výběrového souboru. Zkoumáme-li podniky rozdělené do tří shluků, pak je jistě zajímavým zjištěním to, že šest z těchto podniků spadá do shluku A. Jeden podnik s tímto certifikátem patří do shluku B a jeden do shluku C. Pokud se podíváme na podniky rozřazené do pěti shluků, pak dále zjistíme, že z šesti držitelů certifikátu ve shluku A při třech shlucích se pět nachází v nejvýkonnějším shluku AA při pěti shlucích.

Lze zde tedy vyčíst jasnou skutečnost, že certifikátem ISO 17799 disponují především podniky s nadprůměrnými hodnotami ukazatelů finanční výkonnosti.

H2. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem ISO 17799 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

Hypotéza H2 byla potvrzena.

1.3. OHSAS 18001

Zkoumáme-li podniky v rozdělení do tří shluků, pak je z pohledu vlastnictví standardu OHSAS 18001 znatelný rozdíl mezi shluky A a B na jedné straně a shlukem C na straně druhé. Zatímco ve shluku A a B je zastoupení tohoto certifikátu poměrně vysoké (pohybuje se okolo 20 %), shluk C za nimi zaostává (zhruba 6 % držitelů tohoto standardu). Tento trend je dobře čitelný i v rámci pěti shluků. Obě rozložení četností jsou statisticky významná.

Podobná tendence se projevuje i mezi průměry jednotlivých shluků, jejichž rozdíly jsou taktéž statisticky významné.

Stanovenou hypotézu lze tedy potvrdit s důrazem na skutečnost, že rozdíl v zastoupení certifikátu OHSAS 18801 mezi shluky A a B není příliš velký. Je ale dobře patrný především mezi shluky A, B a shlukem C.

H3. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem OHSAS 18001 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

Hypotéza H3 byla potvrzena.

1.4. SA 8000

Certifikátem SA 8000 disponuje celkem jen sedm podniků z výběrového souboru.

Z hlediska tří shluků se jedná o tři podniky ze shluku A a čtyři podniky ze shluku B. Ve shluku C nevlastní SA 8000 žádný podnik.

Zkoumáme-li procentuální zastoupení této normy v rámci pěti shluků, pak vychází zhruba nastejno shluky AA, AB a BB, vždy se 2 % držitelů zkoumaného certifikátu. Nejvyšší absolutní zastoupení normy bylo zjištěno mezi podniky shluku BB, tedy podniky s podprůměrnými hodnotami finančních ukazatelů, v tomto shluku vlastní SA 8000 čtyři podniky. Ve shluku AA byly identifikovány dva podniky se zavedeným standardem a ve shluku AB byl pak zjištěn jeden respondent.

U certifikátu SA 8000 se tedy nezdá být přesvědčivě prokázán jeho vztah k výkonnosti podniku, není ale ani vyvrácen, neboť na druhou stranu mezi nejméně výkonnými podniky nebyl nalezen žádný podnik, který by měl zavedenu tuto normu.

H4. Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem OHSAS 18001 se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

Hypotézu H4 nelze přesvědčivě potvrdit.

7. ZÁVĚRY

Předložený materiál prezentuje dosavadní výsledky výzkumu konkurenceschopnosti českých podniků. Cílem tohoto šetření je především nalezení určitých konfigurací faktorů, které zapříčiňují různou úroveň hospodářské úspěšnosti podniku.

V příspěvku byly nejprve rámcově uvedeny výsledky primární analýzy. Cílem další etapy výzkumu bylo především odhalení faktorů, které by mohly mít vliv na výkonnost podniku. Aby bylo možné identifikovat takové faktory, bylo nejprve třeba rozdělit respondenty prostřednictvím shlukové analýzy do skupin dle výkonnosti podniku. Výkonnost je vyhodnocována na základě dvou vybraných ukazatelů – rentability aktiv a meziročního nárůstu aktiv podniku. Dle těchto ukazatelů byly podniky rozříděny do třinácti, pěti a tří shluků. Dále byly vyhledávány takové trendy odpovědí mezi těmito shluky, které prokáží souvislost zkoumaných faktorů a výkonnosti podniku.

Hypotéza byla stanovena následovně:

Relativní četnost zastoupení podniků disponujících certifikátem se zvyšuje se zvyšující se výkonností podniku.

Vazba na výkonnost podniku byla poměrně přesvědčivě nalezena u následujících certifikátů.

Certifikát ISO 14000 lze zařadit mezi faktory konkurenceschopnosti, neboť se zřetelně ukázalo, že se zvyšující se výkonností podniku se zvyšuje zastoupení tohoto standardu. Tento výsledek je patrný jak u rozložení četností odpovědí, tak z rozdílů průměrů jednotlivých shluků. Vzhledem k variabilitě odpovědí u této otázky lze uvedené výsledky statistických analýz brát za poměrně směrodatné.

Také u certifikátu ISO 17799 byl prokázán vztah mezi implementací tohoto systému a výkonností podniku, neboť silnější podniky jednoznačně disponují touto normou častěji ve srovnání se slabšími podniky. Vzhledem k nízké variabilitě odpovědí může být vypovídací hodnota uvedeného tvrzení omezena.

Hypotéza byla potvrzena i pro certifikát OHSAS 18001, lze tedy konstatovat, že výkonnější podniky disponují tímto certifikátem častěji ve srovnání se slabšími subjekty. V tomto případě se projevil především rozdíl mezi nadprůměrnými a podprůměrnými podniky na jedné straně a ztrátovými podniky na straně druhé.

Poněkud sporným zůstává zařazení certifikátu SA 8000 mezi faktory konkurenceschopnosti. Zastoupení tohoto certifikátu ve výběrovém souboru je velmi nízké, proto také vypovídací hodnota provedené analýzy může být omezená. Nicméně z dosavadních výsledků nebyl prokázán zcela přesvědčivě vztah mezi implementací tohoto systému a výkonností podniku. Snad aplikace dalších metod by ukázala, zda

SA 8000 skutečně nepovažovat za faktor konkurenceschopnosti nebo zda tato norma má přece jen nějaký vliv na konkurenceschopnost.

Pravděpodobně budou v rámci empirického šetření následovat i další analýzy, prostřednictvím kterých budou dále hledány faktory konkurenceschopnosti. Stávající výsledky budou tedy ověřovány i dalšími nástroji.

POUŽITÁ LITERATURA

BLAŽEK, L. a kol. *Konkurenční schopnost podniků (Primární analýza výsledků empirického šetření)*. 1. vyd. Brno : Centrum výzkumu konkurenční schopnosti, Ekonomicko-správní fakulta, Masarykova univerzita Brno, 2007. od s. 43-81, 39 s. CVKS. ISBN 978-80-210-4456-2.

VEBER, J a kol. *Management kvality, environmentu a bezpečnosti práce*. 1. vyd. Praha : Management Press, s r.o., 2006. 358 s. ISBN 80-7261-146-1.

ISO 9000 [online]. 2007 [cit. 2008-02-05]. Dostupný na: <<http://www.iso.cz/hledat.asp>>.

The ISO Survey - 2005 [online]. Ženeva: ISO Central Secretariat, 2006 [cit. 2008-02-05]. Dostupný na: <<http://www.iso.org/iso/en/iso9000-14000/pdf/survey2005.pdf>>. ISBN 92-67-0419-9.